Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Mogelijkheden voor dekking maximering rente studiefinanciering op 2,5%

Tbv overleg MOCW - DGHBWE/HO&S/FEZ 7 april 2026

Inhoud

Uitgangssituatie: in CA structureel vanaf 2031 40 mln. gereserveerd voor dekking maximering rente sf op 2,5%. Discussie met FIN over risicodeling stijgende rente. Betreft mbo, hbo en wo studenten.

Opties om de mogelijke afkoop risico 40-100 mln uit te dekken zijn:

1. Dekking zoeken binnen onderdeel MOCW CA-envelop 1,5 mld. (mbo, hbo, wo, sf, onderzoek = dekking studenten + instellingen);
2. Dekking zoeken binnen huidige middelen domein sf (mbo, hbo, wo = dekking studenten);
3. Dekking zoeken binnen huidige middelen DGHBWE-kolom (mbo, hbo, wo, onderzoek = dekking instellingen).
4. Een mix van bovenstaande drie.

1. Dekking binnen CA-envelop (HBWE-deel MOCW)

Maatregel	2026	2027	2028	2029	2030	struc.
Terugdraaien SPUK-korting Educatie/Reg.Prog	0	21	21	21	21	21
Doorzetten RIF mbo	0	14	35	34	29	29
Verhoging uitwonendenbeurs met 110 mln.	0	0	5	25	45	110
Maximeren rente sf op 2,5%	0	0	0	0	0	40
Intensivering fonds o&w	0	224	333	371	448	434
Taakstellende intensivering lumpsum internationalisering	0	68	121	158	156	156
Totaal	0	328	515	609	699	790

Overwegingen:

- Dekking kan hier worden gedragen door instellingen en studenten samen.
- Keuze te maken tussen sectoren en onderwijs en onderzoek.
- Opgave CA ‘terugdraaien bezuinigingen’ bemoeilijkt.
- Politieke verwachtingen bij deze posten incl. communicatie over uitwonendenbeurs.

1. Dekking binnen CA-envelop (HBWE-deel MOCW)

Opties:

- Indien studenten (envelop € 110 mln):
  - Nota bene: Verhoging uitwonendenbeurs met €50 per maand kost €103 mln. Dit komt door dalend aantal uitwonende studenten, conform SF-raming VJ'26. Na aftrek uitvoeringskosten levert dit € 6 mln vrije ruimte. Spiegelbeeldig: voor € 110 mln kan de uitwonendenbeurs met €53 per maand stijgen.
  - Verlagen stijging uitwonendenbeurs.
    - Concreet: €34 per maand stijging kost €70 mln en levert structureel €40 mln aan dekking. Kan ook ingevoerd worden per 1-1-2029. Door prestatiebeurssystematiek levert dit niet meteen de volledige opbrengst op.
- Indien instellingen: ten laste van onderwijs of onderzoek?
  - Onderwijs: minder inzet op talentstrategie ho (envelop 156 mln.)
  - Onderzoek: minder inzet/herstel (envelop fonds O&W 434 mln.)
    - Keuze minder fundamenteel (OCW) of toegepast onderzoek (EZ)
- Optie alle delen van de envelop aanslaan, zowel instellingen als studenten.

2. Dekking binnen huidig domein SF

Maatregel	2026	2027	2028	2029	2030	struc.
1. Verlagen basisbeurs met € 1.-	0	0	0	-0.5	-1.3	-6.5
2. Andere beleidsmatige opties binnen SF: bv. Afschaffen Kwijtschelding Aanvullende Beurs (KWAB-regeling)	0	0	0	0	0	-20

1. Verlagen basisbeurs
- om € 40 mln vrij te maken zal de basisbeurs voor alle studenten met € 6 per maand dalen.

2. Uitleg Kwijtschelding Aanvullende Beurs-regeling:
- De KWAB-regeling houdt in dat 2 jaar na het niet halen van een diplomatermijn de aanvullende beurs kan worden kwijtgescholden. De hoogte van de kwijtschelding is afhankelijk van het inkomen van de oud-student.
- Er zijn andere/voldoende vangnetten voor deze groep:
  - Draagkrachtregeling zorgt er voor dat oud-studenten nooit meer aflossen dan ze kunnen dragen
  - Daarnaast worden openstaande schulden kwijtgescholden aan het eind van de aflossingsperiode
  - Het renteplafond zal ervoor zorgen dat schulden niet te veel toenemen.
- Wel raakt het afschaffen van de KWAB-regeling een kwetsbare doelgroep (namelijk de student zonder diploma de instelling verlaat en daarna een laag inkomen ontvangt).

Overwegingen:
- SF-maatregelen op het gebied van toekennen hebben een vertraagd ingroeipad.
  - Dit komt door (mogelijke, nog juridisch uit te zoeken) cohortgarantie en door de prestatiebeurssystematiek.
  - Alle maatregelen vergen wetswijziging.
  - Dit betekent dat tussen 2031 en 2035 een incidentele dekkingsopgave resteert.
- Verlagen basisbeurs kan ingevoerd worden per 1-1-2029. Door prestatiebeurssystematiek levert dit niet meteen de volledige opbrengst op.
- Bij verlagen basisbeurs hoeft de student er niet nominaal op achteruit te gaan. Dit is afhankelijk van de indexatie.
- De rationale hierachter is dat studenten ook eerder wel eens hebben betaald voor de uitbreiding van het stelsel, bijv. OV-studentenkaart.
- De kwijtschelding aanvullende beurs kan (in geval van cohortgarantie) pas geld opleveren na 12 jaar na invoering wet. Bij invoering per 1-8-28 betekent dit pas structurele dekking in 2040.
- NB: de opbrensten van deze opties worden exact doorgerekend als deze als dekkingsbron worden aangewezen

3. Dekking binnen bestaande middelen DGHBWE-kolom

Overwegingen:

- Gelijkwaardige of gerichte verdeling sectoren mogelijk, bv naar rato van huidige verhouding leningen mbo-hbo-wo studenten.
- discussie ‘vestzak-broekzak’ dekken vanuit lumpsum vs. dekken vanuit CA-envelop. Wel: nieuw geld vs korten huidig budget.
- Er is ook nog andere niet gedekte problematiek zoals Cyberbeveiligingswet, zorgopleidingen en rentemaatstaf vanaf 2032.
- Verder korten op instrument subsidies biedt weinig dekkingsbron, zeker na inboeken subsidietaakstelling.

Dekkingsbronnen:

Onderwijs

- Lumpsum mbo, hbo, wo (harde ombuiging).
- LPO mbo, hbo, wo (harde ombuiging).

Onderzoek

- Lumpsum hbo, wo (harde ombuiging).
- NWO (2e geldstroom, harde ombuiging).
- LPO hbo, wo (harde ombuiging, voorbeeld is optie prijsbijstelling ~27 mln. fonds o&w vanaf 2032 inzetten).